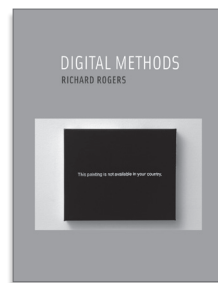

Recension

Richard Rogers

Digital Methods

Cambridge & London, MIT Press, 2013, 280 s.

Den allra första meningen i Richard Rogers bok *Digital Methods* introducerar läsaren för ett motsägelsefullt tillkännagivande: ”This is not a methods book”. Snarare, menar han, presenterar den en ”methodological outlook for research on the web.” Rogers kontrasterar lättheten i sina ’metodologiska utblickar’ med sinnebilden av blytung klassiska metodpaket. En otymplig verktyglåda får assistera som en metafor för traditionella forskningspraktiker, och istället erbjuder Rogers ett smörgåsbord av påhittiga (och presumtivt enkla) sätt att studera det digitala.

Om Rogers aviga förhållningsätt till begreppet ’metod’ handlar om blygsamhet eller begreppslig olust förblir osagt, men nog handlar hans bok – som till stor del är en sammanfattning av hans egen forskning sedan drygt 15 år tillbaka – om digitala metoder. I boken får vi exempelvis lära oss mer om Rogers experiment med att skapa dokumentära filmer av Googles hemsidohistoriska evolution mellan åren 1998-2007; hans djupdykningar i Internetarkiv för att utforska den tidiga Holländska blogsfärens utbredning; och hans strategier för att genomföra vad som liknas vid hälsokontroller av nationella Internet(s), som den Iranska webben (ett projekt som till stor del handlat om att studera förekomsten av Internetcensur, och i vilken utsträckning hemsidor fungerar och underhålls).

Recensent: **Maria Eriksson**, Doktorand, Medie- och kommunikationsvetenskap / HUMlab, Umeå Universitet.

Boken redogör också för hur kunskapsproduktion på Wikipedia kan beforskas genom att spåra hur dess artiklar växer fram, redigeras och skiljer sig åt mellan olika nationella kontexter. Mer specifikt har Rogers jämfört hur skildringar av massakern i Srebrenica år 1995 har skrivits fram på det Holländska, Serbiska och Bosniska Wikipedia, och därmed kastat ljus över historieskrivningars politiska dimensioner i en digital kontext. Boken, som är indelad i nio kapitel, beskriver även hur Rogers har kartlagt ’avstånd’ mellan olika hemsidor genom att spåra förekomsten av hyperlänkar på olika sajter och var de leder. Därigenom har bland annat företags och statliga organisationers associationsförmågor och sociala nätverk studerats, vilket inte minst berör frågor kring inkluderingens och exkluderingens politik på Internet.

Rogers, som tidigare har gjort sig känd för att bygga upp ett av Europas ledande centrum för digital metodutveckling, Digital Methods Initiative vid Amsterdams Universitet, ägnar dock inte hela boken åt att sammanfatta tidigare forskning. Han tar också ett bredare grepp om teoretiska och metodologiska frågor. Till exempel resonerar Rogers kring vikten av samtida studier som ’följer mediet’ och återanvänder dess metoder. Snarare än att uppfinna nya forskningsverktyg, menar Rogers att det finns anledning att testa och utforska redan existerande digitala redskap, plattformar och funktioner, och att tänka jämte dem när nya sätt att bedriva Internetforskning utvecklas. De funktioner som finns på nätet ses därmed

inte bara som studieobjekt, utan också som forskningsverktyg som kan manipuleras för att skapa ny kunskap.

Rogers har också varit delaktig i flera forskningsprojekt som mynnat ut i nya verktyg för digitala studier, såsom Issue Tracker (ett program som spårar icke-statliga organisationers kampanjbeteenden på nätet), och Election Issue Tracker (en mjukvara som spårar medieaktörers inverkan på spridningen av populism). Dessa verktyg följer delvis en sociologisk och journalistiskt orienterad medieforskningstradition och är – tillsammans med en rad andra nedladdningsbara program – fritt tillgängliga på nätet.¹

I boken förklarar Rogers även att han ägnar sig åt 'webbepistemologiska' frågeställningar, vilket utgår ifrån en tanke om att Internet huserar en kunskapskultur som skiljer sig från andra mediers kulturella logiker. Här blir det för Rogers därför viktigt att specifikt studera hur digitala objekt (exempelvis länkar, taggar, bokmärken och IP-adresser) hanteras på nätet. Rogers väljer emellertid inte bara att fokusera på digitala föremål – hans forskning grundas också i en större ambition att bedriva "Internetforskning som inte bara handlar om Internet", som Rogers beskriver det själv. Storskaliga samhällsfrågor hamnar därför också ofta i centrum för hans projekt, som beskrivs som ett steg bort från studier av så kallade 'onlinekulturer' (ett ämne som mycket av den tidiga Internetforskningen fördjupat sig i – ofta i mer eller mindre exotifierande ordalag). I *Digital Methods* lyfter Rogers istället fram möjligheten att "diagnostisera kulturell förändring och samhällsliga förhållanden med hjälp av Internets medel" (s. 21).

Här blir det också tydligt var Rogers riktar sin politiska udd. Hos Rogers är det inte enbart mjukvara och teknik som granskas ur en kritisk vinkel – fokus riktas lika mycket utåt, mot politiska tendenser bland Internetanvändare och samhället i stort. På så sätt skiljer sig också hans forskning från andra framväxande fält som mediearkeologi och mjukvarustudier – discipliner där tekniken själv ofta hamnar helt i fokus. Rogers tar delvis också avstånd från litteraturvetenskapligt orienterade metodologiska

grenar som 'distansläsning' genom att främst förespråka studier av material som är 'fött digitalt', snarare än material som har digitaliserats (vilket traditionella 'distansläsare' ofta intresserat sig för). Där andra väljer att zooma in på texter, plattformar eller hemsidefunktioner, intresserar sig således Rogers lika mycket för att spåra och mäta handlingar hos de människor som befolkar Internet i sin helhet.

En sådan utgångspunkt innebär givetvis att avkall görs på somligt, och ofta är det djupgående filosofiska och vetenskapsteoretiska problematiseringar som går förlorade i Rogers resonemang. Ur ett metodologiskt perspektiv saknas exempelvis kritiska diskussioner kring vad forskningsmässiga approprieringar av kommersiellt genererad mjukvara och Internetdata egentligen får för politiska och ideologiska konsekvenser. Draget till sin spets, så innebär Rogers argument om att använda 'mediets metoder' att forskare ofrånkomligen hamnar i en beroendeställning gentemot kommersiella aktörers onlineverktyg. Från ett kritiskt perspektiv har också forskare som Jim Thatcher (2014) framhållit att studier som godtar, använder och utgår ifrån app- och plattformsgenererad data implicit (och oundvikligen) accepterar en kommodifiering och kvantifiering av subjekt, men om problematiken kring detta säger Rogers mycket lite. Kanske är det dock digitalt orienterade forskskjutningar av hur vi mäter, spårar och förhåller oss till mänskligt handlande som dagens forskning i huvudsak borde närma sig kritiskt, snarare än att reproducera?

Digital Methods lämnar också en av den digitalt orienterade forskningens mest ödesmättade frågor därhän – frågan kring tillgång till Internets innehåll. Att mycket av Rogers egen forskning rör sig i en legal gråzon problematiseras exempelvis endast mycket kortfattat, trots att en av Rogers mest frekvent använda metoder – storskaliga skrapningar av webbsidor – ofta bryter mot Internetaktörers användaravtal. Vid ett av de (unika) tillfällen där detta diskuteras i boken, förklarar Rogers hur han och hans kollegor valt att fortsätta hämta hem information om Googles sökesultat även om företaget strypt det API som

under en period gav dem legitim tillgång till data. Enligt Rogers åtföljdes detta av en postum notifiering som förklarade att forskarna ”uppskattar Googles överseende” vad gäller deras datainsamling (s. 31) – ett metodologiskt tillvägagångssätt som ger tvivelaktiga svar på hur tillgång till kommersiellt rotad data (d.v.s. en klar majoritet av allt material på nätet) egentligen bör hanteras.

Här hade det varit önskvärt att en av Europas främste forskare på det digitala området tagit tillfället i akt att på allvar lyfta frågor kring forskningsmässigt tillträde till Internet-innehåll – en fråga som är fullständigt central för alla som studerar kommersiella aktörers aktiviteter på Internet. I min egen forskning, som bland annat utforskar de algoritmiska system som styr digitala plattformar för musik, breder exempelvis gråzonerna för vilken data som egentligen är tillåten att hämta hem snabbt ut sig. Och vad får det för konsekvenser när allt mer av våra liv förflyttas till det digitala, samtidigt som den metodmässigt digitalt orienterade – och laglydige – forskarens händer är bakbundna av begränsande använ-

daravtal? Är lösningen att, som Rogers, i efterhand ödmjukt be om ursäkt för sin insamling av data och hoppas på att Google och andra nätjättar förbarmar sig över forskare? Eller är det dags att det förs en bredare debatt kring metodologiska förutsättningar för kritisk humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning i digitala kontexter?

Trots ovan nämnda luckor är dock *Digital Methods* en bok som genom detaljerade casestudier ger många goda exempel på hur digitala verktyg kan öppna upp för forskning som metodmässigt närmar sig de skalor, hastigheter och beteendemönster som i övrigt präglar Internet. Även om det är svårt att närma sig Rogers drygt tre år gamla metodbeskrivningar som regelrätta recept på hur digitala forskningsexperiment kan kokas ihop (webbens föränderlighet är, som alltid, ett gissel för Internetforskare), så håller boken som en rik inspirationskälla för den som är intresserad av digital metodutveckling. Och kanske är det just Rogers kreativa och experimentella metodologiska ingångar som är bokens allra största styrka.

Not

1. Se <https://wiki.digitalmethods.net/Dmi/ToolDatabase> (besökt 2016-06-16)

Referens

- Thatcher, Jim (2014). Digital Footprints, Data Fumes and the Limitations of Spatial Big Data. *International Journal of Communication*, 8: 1765-1783.